

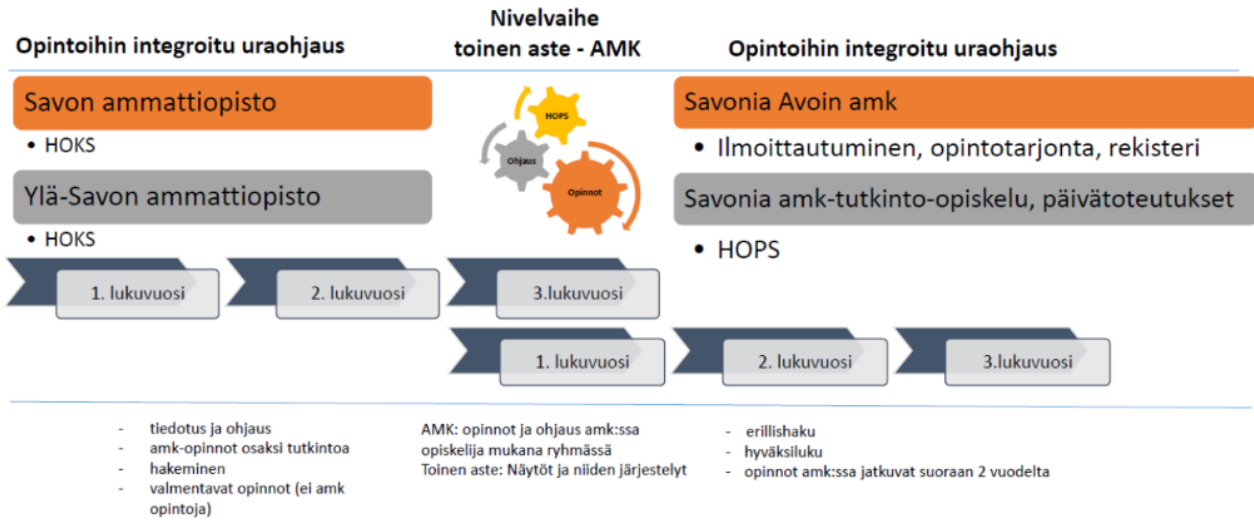
”Vika on eka” – vuosi vähemmän opintoja ja nopeammin työelämään!

Marjo Jalkala Savon ammattiopisto, Riitta Turpeinen Ylä-Savon ammattiopisto ja Pirjo Venhovaara Savonia-ammattikorkeakoulu. Uraohjaus2020-hanke.

Valtakunnallisesti jatkoväyläopinnoilla ja -ohjauksella tarkoitetaan ammatillisen toisen asteen oppilaitoksen ja ammattikorkeakoulun välisiä, siirtymävaihetta tukevia opintoja ja ohjausta. Opinnot ovat avoimen ammattikorkeakoulun opintoja, joita ammatillisen toisen asteen opiskelijat suorittavat. Uraohjaus2020-hankkeen yhtenä tarkastelukohteena on ollut ammattikorkeakouluun johtava nivelvaihe, eli siirtyminen koulutusasteelta toiselle ja edelleen työelämään. Esittelemme seuraavassa hankkeessa luodun jatkoväylämahdollisuuden, joka on nimetty Vika on eka –toimintamalliksi. Mallin tavoitteena on yksinkertaistaa ja edistää siirtymistä koulutusasteelta toiselle hyödyntämällä avoimen amk:n vuoden mittaisia (60 op) polkuopintoja.

Savonia-ammattikorkeakoulussa on jo aiemmin toteutettu kehittämishankkeita, joissa ammatillisen toisen asteen opiskelijoille on tarjottu eri tutkinto-ohjelmien yksittäisiä opintopaketteja. Haasteena tämän tarjonnan kokoamiselle ja opintojen suorittamiselle ovat olleet opintojen ajoitus, tarjonnan sirpaleisuus, opintojen laajuus sekä vähäinen verkkovälitteinen opintotarjonta. Uraohjaus2020-hankkeeseen osallistuvan ammatillisen koulutuksen ohjaushenkilöstö toi esille myös sen, että tutkintoihin kuuluvien työelämäjaksojen aikana opiskelijoiden on keskityttävä ammatillisen toisen asteen opintoihinsa, jotta he pystyvät suoriutumaan tutkintonsa kuuluvista näytöistä.

Hankkeen kahdessa yhteistyökokouksessa tarkastelimme ammatillisen tutkinnon aikana tehtävien amk-opintojen suorittamista opiskelijälähtöisesti. Tulimme siihen tulokseen, että opintoihin hakeutumisen tulisi olla motivaatiota ruokkivaa ja opiskelijan näkökulmasta sujuvaa. Opiskelijat kenties haluaisivat kuulua amk-yhteisöön opintoja suorittaessaan? Myös siirtyily eri oppilaitosten tarjoaman opetuksen, ohjauksen ja työelämäjaksojen välillä tulisi minimoida. Keskustelua käytiin myös tarjottavien opintojen laajuudesta. AMK-tutkinnoissa, joihin opiskelijat valitaan kevään yhteishaussa ja joissa he aloittavat opinnot syksyllä, 60 op:n laajuinen kokonaisuus olisi perusteltu mm. osaamisen hyväksilukemisen ja myöhempien tutkinto-opintojen sujuvan jatkumisen näkökulmasta. Tavoitteena on ollut löytää yksinkertainen ja resurssitehokas ratkaisu, joka lyhentäisi kokonaisopiskelu-aikaa opintopolulla, joka koostuu ammatillisesta toisen asteen tutkinnosta ja ammattikorkeakoulututkinnosta. Ratkaisun tulisi myös tulostensa kautta taata toimintaresurssit molemmille koulutuksenjärjestäjille. Nämä tulokset ovat opiskelijoiden valmistuminen ammatillisesta koulutuksesta ja avoimen amk:n opintopisteet. Hankkeessa pilottialoiksi sovittiin liiketalouden ala (merkonomi-tradenomi) ja rakentamisen ala (rakentaja-rakennusmestariopinnot). Kuvassa 1 on esitetty keskustelun perustella muotoutunut toimintamalli.



KUVA 1. Vika on eka -toimintamalli

Ensimmäisen vuoden amk-opinnot avoimen amk:n polkuopiskelijoina

Tuloksena oli, että Savonia-amk avasi syksyllä 2019 ammatillisen toisen asteen opiskelijoille mahdollisuuden hakeutua opiskelemaan amk-tutkinnon (päivätoteutukset) ensimmäisen vuoden opintoja (yht. 60 op) avoimen amk:n kautta niin, että opiskelijat tulevat kampukselle osaksi opiskelijaryhmää. Opiskelijat opiskelisivat ensimmäisen vuoden opinnot avoimen amk:n polkuopiskelijoina, joille varatusta tutkinto-ohjelma-kohtaisesta polkuopintopaikkamäärästä varattiin osa tätä tarkoitusta varten. Jos hakijoita ei tämän väylän kautta tule riittävästi, paikat siirtyvät varsinaisen avoimen amk:n polkuopiskelupaikoiksi.

Tiedotus ja hakeutuminen

Tiedotuksen Vika on eka –toimintamallin mukaisesta opintojen suorittamismahdollisuudesta hoitaa ko. ammatillisen tutkinnon opinto-ohjaaja jo alkusyksystä. Opintoihin hakeutuminen voidaan toteuttaa esimerkiksi motivaatiokirjeellä ja ensimmäinen ”valinta” ja esitys tehdään ammatillisella toisella asteella. Hakeutujan ammatillisten opintojen on oltava sellaisessa vaiheessa, että hän voi opiskella päätoimisesti ammattikorkeakoulussa, mutta valmistua silti ammattiopistosta. Valinnan perusteita ovat esim. opintomenestys ja motivaatiokirje. Menettelyllä halutaan varmistaa, että opiskelijoilla on edellytykset ja motivaatio amk-opintojen suorittamiseen. Tämän lisäksi opiskelijat tekevät avoimen amk:n ilmoittautumismenettelyn, jonka kautta heille muodostuu opiskeluoikeus ammattikorkeakouluun. Hankkeessa syksyllä 2019 liiketoiminnan alalla tehdyn tiedotuksen jälkeen kymmenen opiskelijaa ilmoitti motivaatiokirjeellä kiinnostuksensa. Paikkoja varasimme viisi, eli kiinnostus ylitti odotuksemme.

Opintojen suorittaminen

Seuraavassa on esitetty, kuinka opiskelukäytäntöjä on raamitettu. Amk-opintojen suorittaminen avoimen väylän Vika on eka -opintoina viimeisen ammattiopiston opiskeluvuoden aikana tarkoittaa seuraavaa:

1. Opiskelija on ammatillisen koulutuksen opiskelija, joten opintotuet ja muut opintojen aikaiset etuudet määräytyvät sen mukaisesti.
2. Opiskelijan pääasiallinen tavoite on suorittaa ammatilliset opinnot loppuun.
3. Opiskelija opiskelee päätoimisesti avoimessa ammattikorkeakoulussa tradenomitutkinnon tai rakennusmestariututkinnon ensimmäisen vuoden opintoja.

4. Avoimen ammattikorkeakoulun opinnot ovat päätoimisia päiväopintoja ja koulutuspaikkakunta on Kuopio. Opinnot ovat maksuttomia. Opinnot toteutetaan lähiopiskeluna.
5. Opiskelija maksaa Savoniassa itse opiskelusta aiheutuvat kulut, esim. oman kannettavan tietokoneen hankkiminen (samoin kuin Savonian tutkinto-opiskelijat).
6. Opiskelija maksaa ruokailut itse, ja hän saa ammattiopiston ruokarahaa.
7. Opiskelijan terveydenhoitajan palvelut yms. tukipalvelut tarjoaa ammatillisen koulutuksen järjestäjä.
8. Opiskelija opiskelee avoimen ammattikorkeakoulun opintoja päiväopiskelijaryhmässä eli syksyllä 2020 opintonsa aloittavien tradenomi- tai rakennusmestariopiskelijoiden kanssa tavoitteenaan suorittaa ensimmäisen ammattikorkeakouluvuoden opinnot.
9. Opiskelija suorittaa keväällä 2021 viimeiset näyttönsä ammatilliseen koulutukseen.

Ammatillinen tutkinto suoritetaan loppuun.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Tradenomi (AMK) -opintojen sijoittuminen liiketoiminnan perustutkinnon opintoihin Savon ammattiopistossa.

Opintojakso Savoniassa	Suoritustapa Savoniassa	Sijoittuminen liiketoiminnan perustutkintoon	Suoritustapa SAKKY:ssä
Yritystoiminnan suunnittelu 10 op	Lähitunnit, harjoitukset, oppiyritystoimintaan osallistuminen, itsenäinen työskentely	Ammatillinen valinnainen tutkinnon osa: Yritystoiminnan suunnittelu 15 osp	Ammattiosaamisen näyttö * 2 sekä osaamisen tunnustaminen
Käynnistyvä yritys 15 op	Lähitunnit, harjoitukset, oppiyritystoimintaan osallistuminen, itsenäinen työskentely	Ammatillinen valinnainen tutkinnon osa: Yrityksessä toimiminen 15 osp	
Toimiva yritys 15 op	Lähitunnit, harjoitukset, oppiyritystoimintaan osallistuminen, itsenäinen työskentely	Korkeakouluopinnot 15 osp	
Menestyvä yritys 10 op	Lähitunnit, harjoitukset, itsenäinen työskentely	Jatko-opintovalmiuksia tukevat opinnot 10 osp	Osaamisen tunnustaminen
Svenska på företaget 5 op	Lähitunnit, harjoitukset, itsenäinen työskentely	Jatko-opintovalmiuksia tukevat opinnot 5 osp	Osaamisen tunnustaminen
Business English 5 op	Lähitunnit, harjoitukset, itsenäinen työskentely	Jatko-opintovalmiuksia tukevat opinnot 5 osp	Osaamisen tunnustaminen

Taulukko 1. Tradenomi-polkuopintojen 1. sijoittuminen liiketoiminnan perustutkinnon opintoihin Savon ammattiopistossa

Seuraavassa taulukossa esitetään esimerkki Rakennusmestari (AMK) -opintojen sijoittumisesta rakennusalan perustutkintoon Ylä-Savon ammattiopistossa.

Opintojakso Savoniassa	Suoritustapa Savoniassa	Sijoittuminen ammatilliseen perustutkintoon	Suoritustapa YSAO:lla
Tekniikan opiskelijan työvälineet (5op)	Lähitunnit ja verkkotyökentely harjoituksineen, palautettavat tehtävät ja itsenäinen työskentely	Jatko-opintovalmiuksia tukevat opinnot 25osp	Osaamisen tunnustaminen
RKM –matematiikka (5op)	Oppitunnit ja omalla ajalla tapahtuvat tehtävät	Jatko-opintovalmiuksia tukevat opinnot 25osp	Osaamisen tunnustaminen
Rakennusmateriaalioppi (5op)	Teorialuennot ja harjoitustehtävät	Jatko-opintovalmiuksia tukevat opinnot 1-25osp Osittain runkovaiheen työt ja osittain perustusvaiheen työt teoria jaksot (noin 2 osp)	Osaamisen tunnustaminen
Pientalosuunnittelun perusteet (rkm) (5op)	Luennot, harjoitukset ja harjoitustyö	Korkeakouluopinnot 15osp	Osaamisen tunnustaminen
Tekninen piirustus ja mallintaminen (5op)	Luennot ja harjoitustyöt	Jatko-opintovalmiuksia tukevat opinnot 25osp	Osaamisen tunnustaminen
Rakennusalan rkm-projekti (5op)	Projektimainen työskentely. Luennot, harjoitukset, harjoitustyö ja seminaariesitys	Korkeakouluopinnot 15 osp (5osp)	Osaamisen tunnustaminen

Taulukko 2. Rakennusmestari (AMK) -opintojen sijoittuminen rakennusalan perustutkinnon opintoihin Ylä-Savon ammattiopistossa.

Pohdinta

Mallin avulla voidaan tarjota Pohjois-Savon alueen ammatillisessa koulutuksessa opiskeleville mahdollisuus opiskella ammattikorkeakoulututkinto luontevana jatkeena ammatilliselle tutkinnolle. Nopeampi ja joustavampi väylä ammattikorkeakouluun motivoi ammatilliseen koulutuksen opiskelijoita opiskelemaan tavoitteellisesti toisen asteen tutkintoa. Jatkossa malli vaatii ohjauksellista ennakointia, sillä opiskelijan on hyvä tiedostaa väylämahdollisuus varhaisessa vaiheessa toisen asteen opintojaan, mieluiten heti opintojen alussa. Haasteeksi opintojen suunnittelussa ammatillisen koulutuksen osalta tulee opintojen aikatauluttaminen siten, että toisen asteen tutkinto on mahdollista suorittaa loppuun samalla, kun ammattikorkeakoulun opintopisteistä kertyy. Ammatillisen koulutuksen uudistumisen myötä vuosiajattelusta on luovuttu, joten mallin "Vika on eka" -ajatus ei sellaisenaan ole helppo toteutettava. Malli antaa mahdollisuuden nopeuttaa ja helpottaa ammatillisen koulutuksen opiskelijan ammattikorkeakouluopintojen aloittamista ja siten lyhentää opiskeluaikoja. Näin Pohjois-Savon alueelle saadaan tehokkaammin koulutettua ammattitaitoista työvoimaa tuleviin työtehtäviin.